Ч. 73 (11.326). Львів, субота 31. березня 1928. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. шадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Захитане істнування?

Львів, 29. березня 1928.

Другий день істнування нового сойму пройшов під знаком ще більшого згущення хмар, що повисли над ним, ніж перший. Найбільший соймовий клюб одинки не взяв участи в виборі соймових віцемаршалків. Тим бажав він підкреслити своє негодування з приводу провалу кандидатури Бартеля на маршалка сойму. Але не тільки це, але й ще щось інше, далеко важніше від попереднього підкреслили одинковичі своєю тактикою. Своїм пасивізмом при виборі соймових віцемаршалків дав проурядовий клюб одинки недвозначно до пізнання, що між соймом і урядом заістнував уже з першого дня діяльности стан війни.

Недвозначно пише про це і вся польська проурядова преса. Варшавський „Ґлос Правди" просто і недвозначно коментує факт провалу Бартеля таким чином, що приписує заслугу цього факту „ворогам парляментаризму". В його понятті ворогами парляментаризму є всі ті, що вибирали соймовим маршалком Дашинського.

Не змінив оцінки теперішнього положення в очах проурядових публіцистів, що є вірними резонаторами політичних настроїв урядових чинників, і факт провалу наглости внесення українців та білорусинів у справі виборчих надужить. При голосуванні над наглістю того внеску віддавали солідарно свої голоси проти наглости не тільки посли одинковичі, але й такі заваяті противники теперішнього уряду як ендеки та „Пяст". З того можна робити висновок, що проти непольських народів і проти їх інтересів будуть у соймі все солідарними і одинковичі і пястівці і хадеки і ендеки. Щож до пепеесів, то вони в *основних справах національної політики* теж будуть з правила солідарними з одинкою. Отже урядові не буде так важко найти соймову більшість, як це на перший погляд здається. А одначе, не зважаючи на те, урядові й проуряд. чинники в соймі сильно розчарувалися і твердять устами своєї преси, що теперішній сойм не ріжниться нічим від попереднього, бо зійшов на бездоріжжя партійництва.

Появилися уже й поголоски про можливість розвязання сойму. Ці поголоски мають не тільки богато зерен правдоподібности, але й означують уже навіть час, коли це розвязання малоб наступити. Отже по ухваленні бюджетової провізорії сесія булаб відложена на цілий місяць на те, щоби по її відновленні відчитати перед соймом декрет про його розвязання. Очевидно, що такі й тим подібні поголоски про розвязання треба брати поважно остільки, оскільки їх так трактують політичні проурядові чинники. Нема сумніву, як це словже видно з проурядової преси, що такий вихід з витвореного положення є тільки одним із тих засобів, над якими щойно застановляється уряд, а які малиб йому забезпечити й на далі опановування внутрішнього політичного положення в Польщі. Одначе можливий є й інший вихід з важкого становища. Його намітив уже новий маршалок сойму в своїй вступній промові, виголошеній заразже по виборі. Він дуже сильно підкреслив потребу гармонійної співпраці сойму з урядом та заявив, що над тим буде особисто працювати. Бо треба знати, що сама особа Дашинського не повинналаб бути для теперішнього уряду каменем образи вже хочби з тієї простої причини, що саме Дашинський був безвастережним прихильником марш. Пілсудського і головним пепесівським звеличником та оборонцем варшавського травневого перевороту, а і нині не є противником марш. Пілсудського. Образа не в особі маршалка сойму, а в самому факті протиурядової демонстрації сойму, виявленої провалом урядового кандидата. Але якщо ППС пішлаб під впливом Дашинського на співпрацю з урядом, що цілком не виключене, то готовий вихід із досить скомплікованого положення без розвязування сойму. Уряд у такому випадку міг би вже рахувати навіть на кваліфіковану більшість при переводженні в життя не лише таких справ як намічена зміна сойм. регуляміну, але й далеко важніших, бо таких далекосяглих як зміна конституції, до чого він неюж покликаний. Одначе такого уложення взаємин між соймом і урядом ніхто не в силі передбачити. Цього можна тільки догадуватися.

Львівський орґан направяків „Дзєннік Львовскі" характеризує в нинішній своїй передовій статті витворене положення ось як:

„В самій особі марш. сойму Даш. не можна дошукуватися каміння образи як з уваги на його політичне минуле і адепціловано прихильне відношення до особи марш. Пілсудського в партії, до якої належить, так і з уваги на його промову. Однак ті лагодячі обставини не можуть закрити факту, що сойм, обєднуючи бокпляново, безідейно, безцільно і скажім виразно безамістово всі групи від правз до найбільше розкладових, лівих елементів, заманіфестував злецидовано свою злу волю супроти уряду, і тим самим без пляну на будуче перекреслив охоту гармонійної співпраці над основними завданнями, які повинні були тому соймові присвічувати... Важко нині вірити, або мати надію, щоби сойм, який з виразною метою демонструвався проти уряду вибрав свого маршалка, і ще яскравіше при виборі віцемаршалків вибрав українця голосами ендеків (!?), зміг дійсно та зі свідомістю далеких державних цілей працювати над реформою конституції. Вчора з місця висловили ми думку, **що табор маршала** (одинка! — Ред.) **згідно чекає дальших наказів"...**

Стільки львівський проурядовий орґан. Він не дав від себе ніякої рецепти на вихід із положення, а тільки зазначує, що він так як усі проурядові політичні чинники послушно чекає наказу. Який він буде? Ніхто нині не знає. Але це є факт, що вже в перших днях свого життя переходять парляментарні польські установи важку кризу істнування.

З парляментарної арени.

Нагле внесення Українського й Білоруського Клюбів у справі виборчих зловживань.

Першою умовиною правової держави є **панування закону і пошанування права.** Ця засада означає, що виконавча влада (адміністрація, поліція), власти виборчі і суди є підпорядковані законові й обовязані поступати згідно з висказаною в ній волею законодавця. Суперечні із законами акти нарушують засаду правовости і повинні бути неважні.

Якщо візьмемо під увагу спосіб, у який адміністрація перевела вибори до сойму й сенату, то мусимо прийти до переконання, що **польська держава не є правовою державою,** в якій панує почуття права. Вибори до сойму й сенату переведено в такий спосіб, **що українському населенню,** яке живе в границях польської держави, **унеможливлено виявити свою волю свобідно,** тому й висліди голосування **не є згідні з волею українського населення.**

Територію, що її замешкує українське населення, щодо виборчих зловживань можна поділити на 2 великі райони.

I. **Територія Волині, Холмщини, Полісся і Підляша, а також виборча округа ч. 53 (Станиславів) і поодинокі інші надграничні повіти Галичини.** В цьому районі українське населення в часі виборів було взагалі **виняте зпід права,** тут не істнувала **свобода виборчих зборів і агітації, а виборчі власти й органи державної адміністрації** фабрикували висліди голосування. **В тому районі не українське населення,** але політична адміністрація вибрала головний контингент послів, що належать до одинки.

II. **Територія Галичини, що обіймає воєвідства львівське, тернопільське, станиславівське і частину краківського, з виключенням виб. округи ч. 53 і деяких надграничних та гірських повітів.** У тому районі мали також місце **факти виб. зловживань,** фабриковано волю українського населення, але це діялося тут і там і не було загально принятою засадою. Свобідний вияв волі українського населення обмежено, але не знесено.

За багато заняло б нам часу і майже неможливо є представити вичерпуючо всі факти зловживань, які зайшли в часі виборів до сойму і сенату. Про це требаб писати цілі томи **а ці описи булиб не менше цікаві, як найбільш сензаційні оповідання.** Одначе щоб кинути сніп світла на цілий хід виборів і не бути голословними, а з другого боку, щоб кинути обвинувачення під адресою виборчих властей і державної адміністрації, представимо в цьому місці тільки найважніші категорії зловживань.

1) Вже перший крок уряду при виборчій акції стоїть у суперечности із законом. **Ґенеральним виборчим комісарем назначено п. Цара, за поминенням всіх трьох кандидатів, яких поставили збори предсідників Найвищого Суду,** і то всупереч приписам ст. 16 зак. 3. виборчої ординації.

2) Уневажнення всупереч законові виборчих лист. Окружна виборча комісія ч. .. **у Ряшеві** рішенням з дн. 13. лютого 1928 **уневажнила листу кандидатів на послів „Бльоку національних меншостей у Польщі", не вважаючи на те, що раніше приняла** її та що доповнено її згідно з вимогами. Ця справа є тепер в Найвищім Суді у Варшаві, а все уневажнення цієї листи **колідує різко з постановами виборчого закону.**

Також уневажнено листу „Бльоку національних меншостей" у виборчій окрузі ч. 56 (Ковель). У цій справі пішов також протест до Найвищого Суду, а причина уневажнення лежить у тому, що політична влада стероризувала підписаних на листі виборців і примусила їх узяти назад свої підписи.

Таким робом через уневажнення виборчих лист у 2-ох округах „Бльок національних меншостей" утратив 2-ох послів у ряшівській окрузі, а 3-ох послів у ковельській.

3) **Тенденційне ділення виборчих округ на райони голосування на Волині, Поліссю, Холмщині та Підляшу** означила політична влада в той спосіб, зрештою суперечний із законом, що **виборці мали часом іти до виборчого льокалю 15 до 20 км.!** Така поведінка адміністраційної влади була обчислена на те, що українське населення частинно стримається від голосування з огляду на велике віддалення від виборчих льокалів, головнож при лихій погоді.

4) Тенденційне складання списків виборців, що мають право голосувати при виборах до сойму та сенату. Склад районових виборчих комісій був здебільша зовсім **незалежний від волі українського населення.** Голову районової комісії назначує голова окружної комісії, одного члена політична влада I-ої інстанції, а решту членів громадська рада згл. збори війтів (солтисів). У Східній Галичині в більшости випадків, хоча вибори до громадських рад там переведені, проте наслідком протестів проти важности тих виборів і наслідком свідомого затягування полагоди цих протестів воєвідствами, урядують ще громадські комісарі, які назначують членів районових комісій. Само собою, що вони назначують людей, на яких мило глядять органи державної адміністрації. Наслідком такого поступовання доходить дуже часто до такого куріозу, **що в чисто українських громадах українці не мають ані одного члена районової комісії.** Члени районових комісій уложили листи виборців в такий спосіб, **що незвичайно богато осіб української народности не вписано до виборчих списків або вписано помилково імя й назвище.** В деяких околицях таке поступовання було практиковане постійно. Державна адміністрація думала цілком справедливо, що не всі управнені виборці здобудуться на таку енергію, що підуть провірити списи виборців і будуть реклямувати свої виборчі права. Коли візьмемо далі під увагу, що не у всіх районах список виборців був виложений згідно з постановами виборчої ординації, а переглянення тих списків утруднювала дуже часто державна адміністрація при помочі ріжних шикан, то мусимо прийти до переконання, що державна адміністрація осягнула свою мету, бо **якийсь відсоток управнених виборців української народности не мав можливости користати зі свого права,** не будучи вписаним у список виборців. Крім того роблено також **зміни у виборчих списках** уже після остаточного речинця, призначеного на ту ціль. (Продовж. буде.)

ВІДГУКИ ДНЯ.

На всі боки мистець.

Не штука розумітися на двох, трьох, а то й чотирьох річах.

Наприклад: знає хтось столярство і пише поезії, а в вільних хвилях займається політикою; розуміється на мистецтві, робить пасту до підлоги, а крім цього знаменито рве зуби.

Такі люди не тільки бувають у нас, але й дуже часто трапляються.

Зате „майстрів на всі руки" в нас небогато. От може що десятий, або й що двадцятий, так, що й не в кожній установі такого подиблеш.

До нашої редакції заходить один такий майстер.

Сідає на канапі, хвилю сопе, а далі починає балачку. Про що? Про все, що хочете! Політика, економія, кабарети, малярство, церковні справи, кінські перегони, поезія, годівля худоби, астрономія, правила доброго виховання, крематорії, водні закони, торговля живим товаром, найновіші моди і що тільки душа забагне.

В кожній з тих квестій має він свій вироблений погляд, свою оригінальну думку, більше радикальну, як найрадикальніший радикал.

А вже щодо нашого життя — то він просто геніяльний реформатор. Наполеон, Ленін і Муссоліні в одній особі.

— Наші банки?! — говорить, коли мова йде про нашу мізерію. — Це грайзлерні! Такий наприклад „Земельний Банк"! Яб його… Проста справа: Дістати деінебудь пів міліона долярів, не більше, вибудувати каменицю, поширити бюра, навязати звязки… Побачилиб ви, як тоді…

— …Соймовий Український Клюб?!… Смішна історія. З трицятьма послами?… Я зробив би клюб зі сто послів! До всіх комісій по двох… Тоді розумію — політика!

— …Знаєте, з нашим театром, то вже світ кінчиться! Ще тому пару літ я казав, що з тим фантом зробити. Легка справа! Підшукати знаменитого режісера, дати пошити костюми, зробити декорації, віддати заряд доброму адміністраторові і вже все наладнане. Панове! В нас цілком можливі т. зв. „Камершпілі", а що ми маємо? Балаган!

— …Народня Торговля?! Хібаж це установа европейської міри? Сіль, перець і мило, а десь-недесь свічки. Львівська централя дуситься в маленькій каменичці. А то просто: винайняти гмах маґістрату, на фронті величезний напис. Авта тягарові й особові, евентуально трамвай. Звязки з заграницею, кольонії, пару кораблів. Поставити на европейську ногу! Тільки трохи доброї волі. Знаю навіть людей, які богато помоглиб у тому ділі (в тім місці кидає на себе оком).

— Сільський Господар?!… Два-три міліони плинного капіталу і він знаменито просперує.

— Наші видавництва! Нехай бють не три, а трицять тисяч примірників, нехай бодай половину розпродадуть, а певно буде заробок. Ще ліпше свою друкарню — кожне видавництво…

І так далі, і таке інше, і тим подібне.

Нема справи, на яку в нього не знайшлась би рада.

Коли ви слухаєте отого мистця день — ви очаровані; два — ви переконані; три — погоджуєтеся; місяць — у дечім противитеся; рік — ви є його ворогом.

Колиб він вас відвідував і на далі, ви певно дістанете чорну меланхолію, або почнете гаркати і покусаєте когось.

Нині „мистець на всі боки" знову прийшов у редакцію.

Саме, коли я пишу ці стрічки, він широко розводиться над способом, як нам найлекше прийти у Львові до власного театрального будинку.

— Продати стару площу, купити нову в центрі міста при принципальній вулиці, зібрати гроші і приступити до будови.

— Вибачте, пане — звертаюсь до нього, — що ви зробилиб з таким „зразком" і читаю йому фейлетон.

— Дати йому щонебудь з цього перевести.

— А якби не перевів?

— Повісити, нехай собі що хоче потім робить.

Я погодився на загал, тільки що переставив би ці два проекти.

Перше повісив би, а потім дав щонебудь перевести.

Галактіон Чіпка.

Нова Вища Школа Сільського Господарства

Під увагу нашої молоді.

Ця школа повстала в Цешині на основі розпорядку міністра освіти з 16. лист 1927. Вона обіймає виділи: рільничий, рибальський та інструкторсько-учительський. Крім того є в ній курси: підготовляючий для інстр.-учит. виділу і ферментаційного промислу. Наука триває на рільництві 3, рибальстві 2, учительстві 1 рік; на курсах по одному році. Наука триває від 1. жовтня до липня. При школі є фільварок для практичної науки.

До школи на рільничий виділ приймається абсольвентів шістьох кляс гімназії що відбули однорічну практику та зложать вступний іспит з математики, фізики й устний звіт з відбутої практики. Від цього іспиту можуть бути звільнені матуристи. На інструкторсько-учительський виділ приймаються абсольвенти Вищої Рільничої Школи в Цешині або якої іншої. Умови принятя на рибальский виділ такі самі, як на рільничий, з тим, що вистане 3-місячна практика рибалки. На виділ інстр.-учит. можуть бути приняті також абсольвенти середніх шкіл рільничих трилітніх по вступнім іспиті з рільничої практики. На курс ферментаційного промислу вступають абсольвенти 4. кляс середньої або 7 кляс всенародньої школи, що виказуться однор. практикою в горальнях і зложать вступний іспит з польської мови, математики і фізики в обемі 4 кляс матем.-прир. гімназії.

До подання про принятя треба долучити опис життя, 3 фотографії, свідоцтво моральности (як кандидат довше року не ходив до школи), а неповнолітні ще й дозвіл від батьків.

По укінченню і зложенню іспиту кандидат дістає титул дипльомованого рільника (рибака). Свідоцтво укінчення інструкторського виділу дає право навчання в рільничих школах та право на обняття місця рільничого інструктора. Абсольвенти школи можуть далі студіювати в академічних школах, а у війську мають право півторарічної служби.

Школа в Цешині повстала шляхом переміни тамошньої рільничої школи на вищу, а що вона є на Шлеську, тож можна надіятися, що її рівень є справді високий. Тому вона нашій молоді, котра з якихнебудь причин не покінчила гімназії, а має щиру охоту дальше працювати, може віддати добрі услуги. Адреса: Państwowa Wyższa Szkoła Gospodarstwa Wiejskiego w Cieszynie (Miarki 19 Woj. Śląskie). Д. К.

Люначарський про женевські наради.

Московський комісар освітніх справ Луначарський, що входив у склад радянської делеґації до комісії роззброєння в Женеві висловив кілька думок із приводу вислиду конференції для роззброєння. Він уважає її вповні невдатною і жалується на становище Америки, яка не допустила до широкої співпраці із радянським урядом. Луначарський сумнівається, чи нова конференція збереться ще цього року.

Зате він вдоволений пропаґандою зробленою радянськими делеґатами в Женеві

Ця пропаганда попсувала Америці її дипльоматію. Також порозуміння комуніст. делеґації з Німеччиною є вповні вдоволяюче. Ситуація з арештуванними німецьких підданих прояснеться вповні. Процес буде явний. Арештовані німці напевне провинились, але мусіли бути несвідомим знаряддям у чужих руках. Ця „дрібниця" не попсує добрих взаємин СРСР із Німеччиною. Важнішою є справа відновлення господарських радянсько-німецьких переговорів після закінчення процесу.

Парляментарні вісти.

ПЕРЕБІГ ЗАСІДАННЯ СОЙМУ.

Варшава, 29. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

(ік.) Приступлено до першого читання законопроекту про бюджетову провізорію на час від 1. квітня до 30. червня 1928. Голос забрав заступник премієра **Бартель**. У короткій промові просив сойм приняти внесене предложення, якого швидка реалізація лежить в інтересі держави. Пос. **Марек** (ППС): Бюджетова провізорія, предложена урядом, є без сумніву державною конечністю. Тому, що уряд одночасно предкладає повний прелімінар, застерігаємо собі подрібну критику в політиці уряду на пізніше. Нині зазначуємо ось таке: В серпни 1926 р. уряд одержав широкі повновласти. Наші надії щодо цього завели. Уряд не скористав з єдиного виходу, з якого треба було скористати, а саме не розвязав негайно сойму. Зате розпочав підіздову боротьбу. Що до користування урядом даними йому повновластями в обсягу декретування законів, то й тут всі надії завели. В цілій політиці системи уряду, які змагали до знищення партій, зовсім збанкротували. Всі клюби в цім соймі, за виїмкою Безпартійного бльоку співпраці з урядом, репрезентують життєві інтереси (галас), яких не дасться усунути ніякою фразою. Державна адміністрація підчас виборів пішла виключно на послуги одної партії. (Великий галас. Пос. Славек: Досить цеї брехні! Протести на лівиці.) В своїм часі поставлено внесення на вибір надзвичайної комісії для розсліду виборчих зловживань. Останні події у соймі, а саме в дні відкриття сойму зміцнили нас в опозиційному становищі. Перше трапилося в польській державі, що поліція ввійшла на салю нарад. (Великий галас. Голос: Щоби викинути московських наймитів! Пос. Регер: Ви зганьбили офіцерський мундір! Голос: Це, здається, добрий парляментарний звичай! Голос: Стільки є графів і князів у соймі, а треба їх учити звичаїв! Кн. Радзівіл: Зрадників будемо нищити! Гамір і крики тривають, так, що маршалок Дашинський мусить кілька разів накликувати до спокою і дзвонити). Крім комуністичних послів виведено послів **Смолу** і **Льва Бачинського**, представників польських і українських селян. Якщо ви розумієте під парляментарною демократією позбавлювання в той спосіб кожного що ввійшов до цього сойму (Голос: Зробіть із цього сойму коршму!) то трудно буде з панами порозумітися. (Голос: Українські націоналісти затирають з радости руки! Інш. голос: Нема страху, з ендеками ви вже порозумілися!). Сьогодні є актуальне положення, що після вибору Наруговича, тільки помощю ендеків займає клюб 1-ки, який бойкотує вибраного маршалка Дашинського. Панове мають два шляхи: заявити співпрацю на терені сойму, або користування силою. Коли хочете йти шляхом сили, то стрінетесь також із силою. Мін. скарбу Чехович в коротких словах спростував деякі уступи з промови пос. Марека, що торкалися суті внесених фінансових законопроектів. Пос. **Дмитро Левицький** (промову подаємо окремо). Пос. **Рибарський** (ендек): Лишаю собі застереження заняти своє становище на пізніше. Пос. **Грінбавм**: В соймі боронитимемо прав контролі парляменту над урядом і відповідальности уряду перед соймом, одначе, не хотячи загострення ситуації, яке вже витворилося, будемо голосувати за відісланням законопроекту до комісії. Наше становище до уряду буде річеве, але становище уряду до нас повинно бути теж річеве.

Правно-державна заява Українського Клюбу,

виголошена на пленарному засіданні сойму дня 29. березня 1928 р.

Варшава, 29. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

В часі дискусії над бюджетовою провізорією вступив на соймову трибуну після пос. Марека голова **Українського Клюбу пос. д-р Дмитро Левицький** і промовив: „Дискусія над бюджетовою провізорією вимагає вияснення загального політичного становища. Тому я, користаючи з нинішньої нагоди, заявляю:

Вступаючи до польських законодатних установ як представники цеї частини великого українського народу, яка опинилася в межах Річипосполитої польської заявляємо з цеї трибуни перед цілим світом: Український нарід в Польщі живе в числі поверх 6 міл. душ компактною масою як подавляюча і безсумнівна більшість у Сх. Галичині враз із Лемківщиною, на Холмщині, Підляші, Поліссі та Волині, займаючи на південно-східній і східній полосі польської держави величезну і суцільну територію кругло 200 тис. квадратових кільометрів землі. Землі ці безпосередньо лучаться з дальшою суцільною національною українською територією, на сході, з Придніпрянською Україною, на півдні та південному-сході з Закарпаттям, Буковиною і Бесарабією, творячи її нерозривну складову частину. Український нарід є споконвічним автохтоном цих земель. Землі ці в історичній минувшині входили до Київської Держави, творили самостійну Галицько-Володимирську Державу, зчасом як частина належали до держави створеної гетьманом усієї України Богданом Хмельницьким, а під чужим пануванням (литовським, польським, австрійським і російським) ніколи не втратили своєї національної окремішности і не зреклися стремлінь до державної незалежности.

Навязуючи до своїх непогаснутих історичних традицій, спираючись на переважаючім українськім характері всіх земель і здійснюючи святе право кожної нації на самоозначення, український нарід на всіх своїх етнографічних землях здійснив у недавньому минулому свій заповітний національний ідеал державної незалежности: а) четвертим універсалом Української Центральної Ради в Київі з дня 22. січня 1918., проголошуючи Українську Народню Республику на українських землях бувшої російської займанщини; б) законом Української Національної Ради у Львові з дня 19. жовтня 1918., покликуючим до життя Українську Державу на українських землях б. австро-уг. монархії (Сх. Галичина, Буковина та Закарпаття) і на кінець в) актом з 22. січня 1919 р. проголошуючим в Київі сполуку обох українських державних одиниць в одну Соборну, Незалежну та Суверенну Українську Народню Республику.

В обороні цієї своєї Держави перед нападом Росії, Польщі та Румунії в рр. 1918-20 український нарід пролив море крови та зложив гекатомби жертв найкращих своїх героїв, що впали на полях битв, або згинули смертю мучеників у таборах полонених.

Згадуючи з найбільшою гордістю цей героїчний період нашої недавньої історичної хвилі схиляємо в найглибшій пошані голови перед тінями наших національних героїв і вірні їх святим заповітам, урочисто заявляємо, що **найвищим, святим і непорушним ідеалом нашим є: Незалежна, Суверенна і Соборна Українська Національна Держава на всій українській території.**

Тому то всі міжнародні акти, якими споконвічні частини української землі, — Сх. Галичина з Лемківщиною, Земля Холмщини, Волині, Підляша та Полісся, — признано Польщі, а саме: мировий договір у Ризі з 18. березня 1921 р. і рішення Конференції Амбасадорів у Парижі з 14. березня 1923 р., які то акти насилують право українського народу на самоозначення, уважаємо де юре неправосильними. А вступаючи до цих законодатних палат, будемо і тут змагати до здійснення найвищого права української нації.

Займаючи зокрема становище до внесеної бюджетової провізорії, заявляємо, що будемо голосувати у звязку із загальним нашим становищем проти внесеного бюджетового законопроекту.

Потім на внесення пос. **Хацінського** (ендек) дискусію перервано. Вкінці забрав голос пос. **Кіршбравн** на те, щоби із соймової трибуни крикнути в сторону Ґрінбавма: Ви політичний авантюрник! і ще тим подібних кілька компліментів. Счинився великий крик, серед якого закінчено засідання.

Серед внесків, які відіслано до комісії, було внесення Українського Клюбу про зміну соймового регуляміну.

ВНЕСЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО КЛЮБУ В СПРАВІ ЗМІНИ РЕГУЛЯМІНУ НАРАД СОЙМУ.

Варшава, 29. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

(ік.) Після короткого мотивування внесок пропонує: Високий Сойм зволить рішити або поручити регуляміновій комісії сойму випрацювати новий регулямін соймy, який шанував би рідну мову непольських народів, та забезпечив справжню свободу слова в соймі.

НАГЛЕ ВНЕСЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО КЛЮБУ В СПРАВІ АМНЕСТІЇ ДЛЯ ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ.

Варшава, 29. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

(ік.) На руки марш. Дашинського внесено законопроект про амнестію для політичних вязнів. Законопроект обіймає 7 статей. Увійде він на чергу нарад на одному з найближчих засідань сойму. Український Клюб буде домагатися негайности цього внеску. (Повний текст подамо пізніше).

БЮДЖЕТОВА КОМІСІЯ

Варшава, 29. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

(ік.) Сьогодня вперше почала радити бюджетова комісія. Її склад: 6 послів із 1-ки, 5 із ППС, 3 від українців (д-р Баран, д-р Біляк і д-р Л. Бачинський), 2 від ендеків, 2 з Піста, 2 від німців, 2 зі Строн. Хлопского, 1 хадек, 1 НПР. Головою комісії вибрано бувш. міністра фінансів. б. члена Піста а тепер посла з 1-ки Бирку. Референтом є пос. 1-ки проф. Кжижановський. Мін. фінансів **Чехович** виголосив кількагодинну промову.

ЗМІНА В ПРЕЗИДІЇ УКРАЇНСЬКОГО КЛЮБУ.

Варшава, 29. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

(ік.) Тому, що один із заступників голови Українського Клюбу д-р Загайкевич є вибраний віцемаршалком сойму, на його місце ввійшов пос. Вол. Целевич.

ДАШИНСЬКИЙ У ПІЛСУДСЬКОГО.

Варшава, 29. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

(ік.) Марш. сойму Дашинський був у Бельведері на принятті у марш. Пілсудського. Розмова тревала годину і чверть. Після повороту до сойму заявив хтось із клюбу ПБС, що розмова Дашинського з Пілсудським торкалася господарських справ, себто зголошення до сойму фінансових законопроектів, і що справа відношення сойму до уряду й уряду до сойму не була заторкнена.

До вистави опери „Над Дніпром".

„Язичеські звичаї".

Ранком 17. березня, в день Теплого Олекси, окружні села, що коло Бельців були всі в димі та в полумі. Можна було гадати, що там великі пожежі. Виявилося, що то селяни самі наклали вогнів, щоб викурити „русалок", які, мовляв шукають весною житла в будинках селян і „приносять із собою нещастя людям".

Ця коротенька новинка в київській „Раді" дала почин О. Олесеві написати драматичну поему на 3 частини „Над Дніпром". Гарне лібрето цеї поеми навело неодного з наших композиторів написати до неї музику, а між іншими пп. Ярославенка і Форостину. Перший написав дотепер усього 2 дії, другий склав музику до усеї опери і виставив перед двома роками силами аматорського гуртка в Стрию, зустрівшися з успіхом артистичним і касовим (Опера пройшла двічи при набитій великій салі Народнього Дому в Стрию). Щоби дати спроможність львівському громадянству побачити й безпристрасно оцінити працю нашого молодого, мало відомого композитора, дирекція нашого театру у Львові виставляє її дня 31. ц. м. в салі Т-ва ім. Лисенка. Є це від десятків літ друга більша музична праця на полі творчости рідного мистецтва (Перша: опера „Відьма" Ярославенка).

Білети на цю виставу від тепер в „Союзнім Базарі".

НОВИНКИ

— **Вистава нашого театру в Міськім Театрі.** Як довідуємося, дня 1-го квітня дир. Й. Стадник ставить із своєю театральною дружиною в Великім Міськім Театрі „Ой не ходи Грицю". Ця вистава йде в 40-ліття цеї справді безсмертної песи на сцені нашого театру. Вперше у Галичині грав „Гриця" театр Біберовича, на провинції, в такій обсаді: Маруся — Біберовичева, Гриць — Яновин, Дарина — Радкевичівна, Хома — Підвисоцький, Дмитро — Гулевич, Галина — Фінцерівна. Всі, що давно не бачили цієї песи, певне поцікавляться, як вона виглядатиме на великій сцені при вибагливій обстанові. Імовірно і неукраїнці, що від довгих літ не заглядали до нашого театру, а є прихильниками наших народніх пес, нічим неподібних до польської та жидівської побутовщини, матимуть нагоду побачити дещо відмінного від свого репертуару. Теперішня управа міського театру справді старається, щоби внести у свій репертуар як найбільше ріжномаїтности.

— **Перед новим політичним процесом.** Вчора привезено до львівської тюрми 15 молодих вязнів, переважно гімн. учнів зі Снятина, що сиділи досі в слідчій тюрмі в Коломиї. Розправа проти них відбудеться перед львівським судом, якому проводитиме ст. радн. Ангельський. Розправа зачнеться 25. квітня ц. р. і потягне ок. два тижні.

— **Катастрофи й нещастя.** В італ. провінції Удіне м. Тольмеццо, землетрус зарушив богато домів; є 10 убитих, 40 ранених; населення втікає. — У Варшаві завалився будований 4-поверх. дім; кільканадцять робітників ранених, кількох убитих. — В Атенах згоріли великі фабрики тютюну. — Грецьке місто [illegible] залите повінню. Виливають ріки в південній Югославії. — У Каліфорнії залляла [illegible]; 3 вбиті й ранені від бурі. — Літак з Арізони до Мексику розбився; 3 американців убитих. — В Югославії підчас військ. вправ [illegible] і вбив одного жовніра, з двох [illegible].

— **Чудотворна ікона.** Радянський уряд [illegible] недавно Литві чудотворну ікону Богородиці з манастиря в Поржайську, вивезену російськими [illegible] до Москви. Підчас большевицького перевороту [illegible] десь щезла. Литовське посольство [illegible] чудом [illegible] її сховали, купило її і [illegible] до Литви. Ікону поставили на давнім місці з великою почестю, бо населення памятало ще чудо, як [illegible] холера в Ковні, коли ікону [illegible]. Не менше чудес, епідемій [illegible]. Коли трапилось, після прибуття ікони, [illegible] дали відповідь, відомий [illegible] традицію, що ікона є [illegible].

ром. Рубенса і варта 80.000 дол. 250 літ глядїли на неї тисячі і ніхто на пьому досі не пізнався.

— **Світова всячина.** СРСР погрожує, що зірве із Францією дипльом. взаємини. — Між Чехословаччиною і Німеччиною скасовані пашпортові візи. — Поліція в Букарешті арештувала шайку фальшівників долярів, між ними двох адвокатів, що були в порозумінні з Радянщиною. — Турецький міністер справедливости заявив, що буде скасований 2 ст. основного закону, що мусулманська релігія є релігією турецького уряду. — В усій Італії святкували 9-ті роковини заснування фашистівських організацій.— Нім. фракція соціялістична виступила проти проекту амнестії. — У Ню-Йорку вийшов переможцем німець Штайнке проти польського атлета Вл. Циганевича. — Китай має тепер по статистиці 483 міл. населення. — Радянський уряд не згодився на пропозицію Японії, щоби піддержати протест держав щодо заборони ввозу зброї до Китаю; рад. уряд заявляє, що це внутрішня справа Китаю. Помер бувш. рос. адмирал балтійської фльоти Скаловський. — У Брянську арештували весь технічний і адміністр. персонал: 23 осіб із фабрики у звязку із протидержавним саботажем.

— **Вечір індійської казки та поезії** дає Союз Есперантистів 1. квітня 7.30 веч. в Інституті Технольогічнім, Бурлянда 5, із співучастю драматичних артистів міського театру. Крім відчиту і музичних продукцій, фільми.

Кружок Р. Шк. ім. Т. Шевченка у Львові просить тих Вп. українських Громадян, котрі одержали відозви з чеками П. К. О. в справі позичок на докінчення будови школи, щоби були ласкаві негайно зложити якунебудь, хотяйби найменшу позичкову суму, бо без цеї допомоги діло не буде довершене — з великою шкодою для шкільної дітвори і нашої суспільности. 1805 1—1

Загальні Збори кооп. „Українське Народне Мистецтво" відбудуться в суботу 31. березня ц. р. о год. 5. попол. в салі „Бесіди", Рутовського 22/I. 1807 1-2

Незаконна підвишка комірного.

Дістаємо таке офіціяльне оголошення:

На підставі 2 ст. розпорядку Президента Річипосполитої з дня 12. марта 1928 Дев. зак. Р. П. ч. 31, поз. 292 взиваємо власників реальностей і їхніх заступників, щоби в випадках, коли вони підвишили комірне свому льокаторові або беруть чи умовились за комірне вищу суму ніж про це подали та від якого платиться податок, повідомляли Магістрат про підвишку комірного або про його ріжницю і то на протязі 30 днів від зміни комірного або вручення платничого наказу. Ті, що не складуть такої заяви або подадуть свідомо неправдиві дані, незалежно від обовязку заплаченої податкової належитости платитимуть грошеву кару, перші: в подвійній висоті, другі від подвійної до десятикратної суми звуженого податку чи нараженого на зменшення або звуження.

МАГІСТРАТ КОР. СТОЛ. М. ЛЬВОВА

Урядовий комісар в. о.

Президента міста **Ян Стшелецкі.**

Театри.

„Кооператива Український Театр" під дир. Н. Стадника (вул. Шашкевича):

31-го г. 7·30 веч. „Над Дніпром", опера Е. Форостини.

Міський великий театр:

30-то г. 7·30 веч. „Гамлет".

31-то г. 3·30 попол. „Гамлет" (знижки).

31-то г. 7·30 веч. „Поиста Лонткова" Валек Валевського (премієра).

Міський „Театр Новин":

30-то г. 8 веч. „Леді Шік", оперетка В. Кольо (премієра).

31-то г. 8 веч. „Леді Шік".

КІНА.

„Апольо": „Серафим людства" (Франциск із Ассізі).

„Палас": „Поліція наладжує рух" і „Аварт".

„Лев": „Демон цирку".

„Фатаморгана": „Шансонетки".

Дописи.

КОЛОМИЯ. (З мистецького життя.) Відновлений в минулому році заходами кількох ідейних одиниць „Драмат. Гурток ім. Ів. Тобилевича" в Коломиї проявляє оживлену діяльність. За кілька місяців дав Гурток цілу низку премієр, як: „Розчин" (Питльованого), „Перед лицем смерти", „Контрольор спальних вагонів" і инші. Всі ці вистави пройшли з надзвичайним успіхом. Коломия може бути горда з таких сил, як п. Хомицька, Дороцька, Мануляківна, Стефаніввна, Скалозуб, Білоскурський, Коцюмбас, Прокопович і інші. — Трохи довше задержимося над останньою виставою. Дня 20. березня ц. р. відограв цей Гурток в столітні роковини смерти Генрика Ібсена його драму на 4 дії „Гедду Габлер". Виставу попереджував реферат проф. Роздольського. Вже почавши від декорацій, а скінчивши на грі аматорів, бачилося великі зусилля режісера. Публика, що знає і розуміє Ібсена, мала повне вдоволення. З жіночих роль вибивалася на перший плян п. Стефанівна в трудній ролі Гедди Габлер. Вона дала повний тип ібсенівської жінки-демона, що не пішла своїм властивим шляхом. Гарні моменти дала п. Мануляківна в ролі Теї. З мужеських роль вибивалися п. Скалозуб і п. Білоскурський. П. Коцюмбас говорив за тихо, через те багато гарних місць пропало. Щоб уникнути некультурного поведення „грошової публіки", що вихована на кіні, нудиться на поважній драмі, радимо Гуртковi давати відтепер драми тільки за запрошеннями. — Душею Драм. Гуртка є безперечно його режісер п. Олекса Скалозуб. Йомуж і завдячує Гурток свої дотеперішні успіхи. Це людина наскрізь ідейна й один з найздібніших наших режісерів. Жаль тільки, що Коломия, знаючи вартість п. Скалозуба, не подбала про його матеріяльне забезпечення, а навпаки — деякі люди кидають йому ще й колоди під ноги. П-у Скалозубові бажаємо щиро не зневохочуватися до праці, а прямувати дальше до великої мети.

Обсерватор.

САНІК. (Селяни в обороні народнього діяча). В числі 25. (252) „Ради" з дня 2. березня ц. р. помістив один сяніцький осібняк з партії „праці" допис нібито в імени селян сяніцького повіту, де в нікчемний спосіб старається підірвати довіря нашого селянина до УНДО і нашого провідника п. д-ра Василя Блавацького, заслуженого діяча в місті і повіті. Ми знаємо того осібняка, вмисно спровадженого до розбивання наших сил, тільки нам дивно, чому цей панок не стає з отвертим чолом, але зза плота кричить, заслонюючи себе селянським убранням. Ми, селяни села Дубрівки Руської, згуртовані при читальні „Просвіти", прочитавши цю допись в „Раді" не можемо мовчати на цю злочинну кирниницьку роботу, яку зачинає цей осібняк на сяніцькій і так мало зорганізованій землі. Ми дубрівчани, віддалені від Сянова всього на 2 км., найліпше знаємо відносини, які витворились між нашою сяніцькою інтелігенцією На цій підставі нам відомо, що по скінченні війни аж до 1923 р. не було в Сяноці ніякого товариського життя і не було кому відновити просвітних та культурних установ, які перед війною так гарно розвивалися. Спала сном блаженним філія „Просвіти", читальня та „Сільський Господар", хоч було досить світської та духовної інтелігенції; якось ніхто не спішився, щоб занятися їх відновленням: одні — залежні від уряду, боячись переслідувань, інші незалежні, від котрих походить нинішня кирния, воліли уходити за „порядних русінуф" і замість народньої роботи робили приватні інтереси коштом наших селян. І так спав наш Сянік аж до приїзду у наше місто адв. д-ра Блавацького, котрий по отворенню канцелярії почав народню роботу, відновив усі передвоєнні товариства і заложив ще нову економічну інституцію: Лемківський Союз Кооператив, котрий нині гуртує в собі поверх 60 кооператив та удержує 2 люстраторів. Заложив хор, з котрим дав кілька концертів у Сяноці і на провінції, словом — розбудив повіт до нового життя, став нашим політичним провідником і душею всіх сяніцьких товариств. Було це не в смак деяким одиницям у Сяноці, в котрих покутує дух Брюховецьких і Острянинців і вони позавидували йому цеї роботи, хоч самі ніколи її не робили і не будуть робити, бо вони створені не до будування, але до руйнування. І зачали кидати ріжні колоди під ноги д-ру Блавацькому, хотячи за всяку ціну відсунути його від усіх товариств, котрі він заложив та відновив і для котрих вложив богато своєї праці і навіть гроша. Їх ціль нам відома: тепер, коли вже все готове, захопити у свої руки політичний провід в повіті. І ці кирничники не перебирають у нічім, до цеї своєї ганебної роботи вживають всіляких наклепів і підлостей, щоб тільки підкопати довіря людей до д-ра Блавацького. Але минули ті часи, коли можна було нібито в імени селян пускати ріжні клевети. Ми, селяни Дубрівки Руської, категорично проти того протестуємо щоби хтось міг в нашім імени плюгавити наших заслужених людей та в нашім імени говорити неправду. Щож до нашої симпатії до УНДО, то селяни Сяніччини дали доказ її підчас теперішніх виборів, бо на 18-ку впало 7.000 голосів, а на 26-у (УПП) 5 (словами: пять) голосів у цілім сяніцькім повіті! Наразі не подаємо назвищ тої кирнинної „компанії", бо думаємо, що ті люди ще зійдуть зі злої дороги та стануть всі згідно під синьо-жовтий прапор — до спільної праці для свого народу. — **Селяни з Дубрівки Руської:** Іван Котляр, Василь Подубинський, Володимир Пошивак, Василь Войтко, Петро Гарко, Василь Гальк, Павло Гарко, Андрій Пошивак і ін.

Кожда виборча округа вибирає одного відпоручника, а округи з обезпеченою сумою понад 1,000.000 зол. за кождий розпочатий 1,000.000 зол. слідуючого відпоручника. Дирекція Товариства уповажнить в кождім окрузі одного члена до скликання зборів, означить час і місце збору і оповістить це в часописи „Діло". Підчас виборчого збору веде провід член, який був уповажнений до скликання тогож або його заступник. Вибори відбуваються правосильно без огляду на число звившихся управнених до голосовання членів, звичайною більшістю голосів. З перебігу виборчого збору списаний протокол, має бути безпроволочно висланий Дирекції, яка вишле вибраному відпоручникови легітимацію. Час тревання функції відпоручника виносить 6 літ. На випадок смерти, уступлення або втрати права активного вибору відпоручника, буде зарядженнй доповняючий вибір на протяг остаючого часу тревання функцій уступившого відпоручника. Місцем вибору в кождій окрузі є з правила та місцевість, де є осідок староства, а в округах зложених з більше повітів осідок староства означений через Дирекцію. В найблизчім часі будуть подані реченці виборчих зборів з означенням години і салі як також назвиска тих членів, котрим Дирекція повірить переведення зборів. — У Львові, дня 28. березня 1928. — Дирекція Товариства взаїмн. обезпечень „Дністер". 1809 1—1

ОПОВІСТКИ.

Вистава килимів у Національному Музеєві у Львові (вул. Мохнацького 42). В неділю 1. квітня 12 год. буде пояснити виставу директор Музею І. Свєнціцкий. Закуплені вироби з вистави килимів і гафтів Ольги і Олени Кульчицьких можна підняти в понеділок 2. квітня. В суботу 7. квітня в 12-ій годині буде передана до ужитку широких кругів Громадянства осібна вистава давнього галицького килимарства XIX. в., яке виступить дуже релєфно на тлови великої вистави килимарства наддніпрянського XVIII. в. 2—2

Оповіщення в справі вибору відпоручників на Загальні Збори Т-ва взаїмних обезпечень „Дністер". По мисли постанов §§ 20—24 статута мусять бути на сьогорічні Загальні Збори Т-ва вз. об. „Дністер" вибрані нові відпоручники. Вибрані відпоручники мусять бути членами Товариства посідаючими активне право вибору. До вибору відпоручників є управнені всі власновільні члени, які належали до Т-ва вже в попереднім адм. році з тревалими обезпеченнями без огляду на висоту обезпечених сум. Право вибору виконують члени в тих виборчих округах, в яких находяться їх обезпечені предмети. Член управнений до голосовання може дати заступитися на виборчих зборах, але лиш таким самим членом, котрому в тій цїли має вручити в правній формі виставлену повновласть до заступства. Один член не може на основі повновласти заступати більше як один голос. Невласновільні особи голосують через своїх законних заступників, а правні особи голосують через законних заступників або повновласників. Виборчу округу творить кождий політичний повіт, в якім предмети в попереднім році адм. тревало в Товаристві обезпечені представляють разом суму 500.000 зол. Повіти, що дають меншу суму будуть злучені з одним з найблизших повітів в одну виборчу округу.

Звичайні Загальні Збори Т-ва „Руський Жіночий Кружок" в Коломиї відбудуться дня 5 квітня 1928 в 4. год попол. в льокали Т-ва вул. Костюшка ч. 12а. I. пов. — За Виділ: А. Тимкевичева голова, М. Ставнича писарка. 1808 1—5

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.